

Tömning av enskilda avlopp

Information till fastighetsägare

Enskilt avlopp

I den här broschyren visar vi vad du ska tänka på inför tömning av din enskilda avloppsanläggning. Vi beskriver vilket ansvar du har, de vanligaste typerna av anläggningar som finns och hur du kan förbereda inför slamtömning.

Ansvarsfördelning

Vårt uppdrag

Vakin ansvarar för att hämta och omhänderta hushållsavfall, det vill säga slam, från enskilda avloppsanläggningar. Anläggningar som Vakin hämtar från är slutna tankar, slamavskiljare och minireningsverk samt filtermaterial från fosforfällor. Endast Vakins anlitade entreprenör får utföra hämtningen. För detta betalar du en hämtnings- och behandlingsavgift som finns i avfallstaxan.

Du som är fastighetsägare

Du som äger en fastighet med ett enskilt avlopp ansvarar för att din avloppsanläggning fungerar som den ska. Det innebär bland annat att du ska sköta och underhålla anläggningen. Du ansvarar även för att din väg är i färdigt skick för slambil vid tömningstillfället och att vägen uppfyller de krav Vakin ställer i *Anvisningar för ny- och ombyggnad av plats för avfallshämtning (NOA 18)* för bland annat fri bredd och höjd.

En av de viktigaste skötselåtgärderna är att tömma anläggningen. Om du registrerat din slamavskiljare eller ditt minireningsverk (MRV) hos Vakin, utförs tömning regelbundet och områdesvis enligt schema. Har du istället en sluten tank registrerad, så beställer du tömning hos Vakins kundservice. Det går också att beställa extratömning av slamavskiljare/MRV utanför tömningsschemat om anläggningen blivit belastad över sin kapacitet.

Tillstånds- och tillsynsmyndigheten

Miljö- och hälsoskyddsnämnden alternativt Miljö- och byggnadsnämnden i din kommun är tillstånds- och tillsynsmyndighet för enskilda avlopp. Miljö- och hälsoskyddskontoret tar hand om avloppsärenden och det är dit du ska vända dig när du ska anlägga en ny avloppsanläggning eller åtgärda din befintliga.

Om du vill ansöka om längre tömningsintervall eller om att själv ta hand om slammet, så är det till tillståndsmyndigheten i din kommun du skickar din ansökan.

Slamtömning

Vakin erbjuder två olika tömningsmetoder, avvattning (den vanligaste metoden) och heltömning. Anläggningar som alltid heltöms är tankar och bad-, disk- och tvättanläggningar (BDT-anläggningar) samt slamavskiljare och minireningsverk över 4 kubikmeter. Kontrollera alltid med tillverkaren av din anläggning om tömning med avvattnande teknik kan användas. Vill du byta tömnings-teknik kan du kontakta Vakins kundservice.

Din anläggning ska vara utformad så att chauffören kan tömma den utan att riskera att skada sig själv eller anläggningen. Till exempel får felaktiga elinstallationer och lösa kablar inte finnas i anläggningen. Om du har en pump är det viktigt att den är monterad och skyddad på ett sådant sätt att den inte tar skada av tömningen. Åtgärda trasiga lock.

Avvattning

Avvattnande teknik liknar tekniken i våra reningsverk. Avvattning sker i tre steg:

1. Allt vatten och slam sugs upp ur anläggningen.
2. I slambilen tillsätts en kemikalie som gör att slammet flockas och kan tas bort från vattnet.
3. Till sist spolas vattnet tillbaka till slamavskiljaren medan slammet stannar kvar i slambilen.

Efter utförd avvattning kan ett löst slamlager på 5–10 centimeter finnas på vattenytan. Anledningen är att det ofta sitter slam på slamavskiljarens väggar som lossnar vid återspolning av vattnet och bildar ett löst slamlager på vattenytan. Ungefär en månad efter avvattningen har ytslammet i andra och tredje kammaren brutits ner, ibland kan det ligga kvar ett tunnare lager yt slam. Då vattnet rinner vidare från slamavskiljaren via T-röret är det vattenfasen och inte ytslammet som fortsätter till infiltrationen/markbädden.

Det finns många fördelar med avvattning:

- Lägre avgift för dig som kund.
- Den biologiska aktiviteten avstannar inte.
- Vid avvattning spolas de viktiga organismerna tillbaka till anläggningen tillsammans med vattnet. Det leder till att den biologiska nedbrytningen kvarstår, vilket ger bättre fungerande markbaserad rening än vid heltömning.
- Du slipper fylla slamavskiljaren med vatten innan den börjar användas igen.
- Minskad miljöbelastning.
- Minskade transporter av vatten.

Heltömning

Vid heltömning töms anläggningen på allt sitt innehåll, det vill säga både slam och vatten hämtas av slambilen. Efter tömning är anläggningen tom. Som fastighetsägare kan du behöva fylla upp din anläggning med vatten efter tömning, kontrollera detta med tillverkaren. Du ska alltid följa tillverkarens instruktioner efter tömning. Vid en heltömning minskar eller avstannar den biologiska nedbrytningen så gott som helt.

TIPS | Vid tömning

Har du en tank bör du efter tömning spola vatten så vattenlåsen fylls, annars kan det lukta avlopp i din bostad.

Tömningsintervall

Hur ofta din anläggning ska tömmas regleras i de kommunala föreskrifterna om hantering av avfall. Anläggningar med ansluten vattentoilet och slutna tankar ska tömmas minst en gång per år från permanentbostäder och minst en gång vart tredje år från fritidsbostäder.

BDT-anläggningar ska tömmas minst en gång vartannat år från permanentbostäder och minst en gång vart tredje år från fritidsbostäder.

Slutna tankar ligger inte på schema, det betyder att du som kund måste beställa tömning hos Vakins kundservice när din tank börjar bli full. Därför är det viktigt att du har ett nivåalarm i din tank så du kan hålla koll på när den behöver tömmas. Hur ofta en avloppsanläggning ska tömmas gäller oavsett vilken typ av anläggning du har, en sluten tank för en permanentbostad ska alltså tömmas minst en gång per år.

Stopp i avloppet

Vakin spolar inte ledningar och avloppsstopp inomhus, där anlitar du valfri entreprenör. Om din anläggning måste spolas, då kan Vakins entreprenör utföra spolningen. Beställ hos Vakins kundservice. I samband med spolningen heltöms alltid anläggningen. Det får bara utföras av Vakins anlitade entreprenör. Om du anlitar en annan entreprenör för spolningen måste du kontakta Vakin för tömning efter spolningen.

Transportväg

Då slamtömningsbilen är stor och tung behöver vägen fram till uppställningsplatsen uppfylla vissa krav.

Att en personbil kan ta sig fram längs vägen är alltså ingen garanti för att slambilen kan det, en slambil kan väga 28 ton. Det är alltid chauffören som gör den professionella bedömningen om underlaget och vägen är farbar vid tömningstillfället.

Vi har samlat några krav som vägen ska uppfylla för att möjliggöra att slambilen kan ta sig fram till uppställningsplatsen och utföra slamtömningen.

Vägen ska:

- utformas för minst belastningsklass 2 (BK2).
- ska vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer. Om parkering tillåts måste vägen vara bredare. Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare men den ska vara minst 3,5 meter. Träd och annan växtlighet får inte inkräkta på vägbredden.

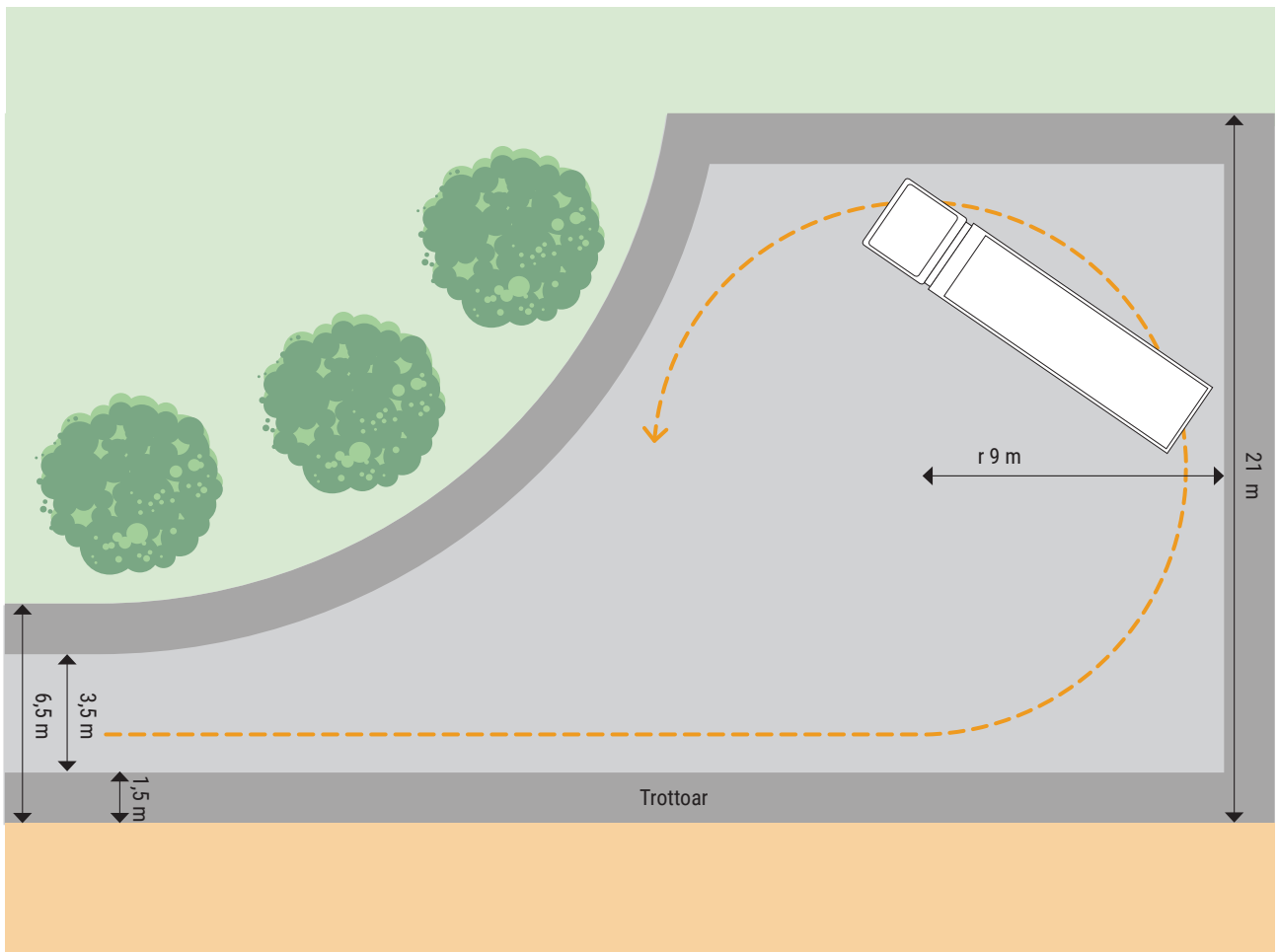
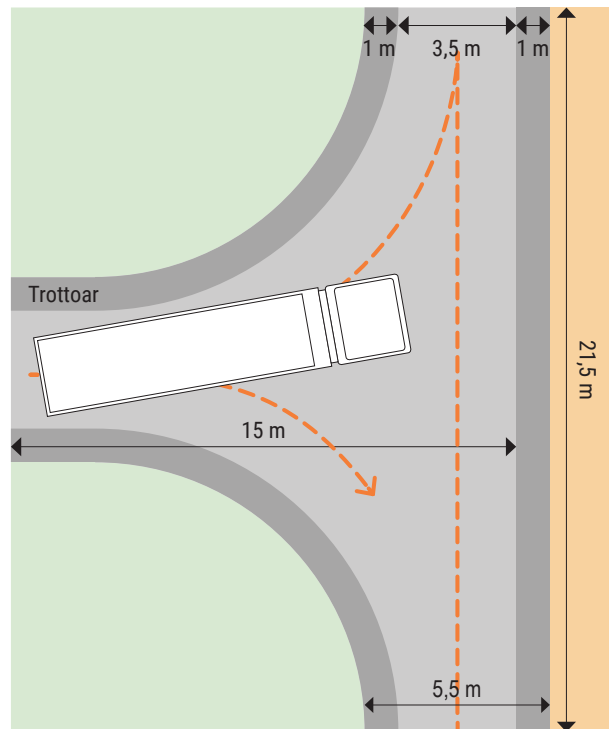
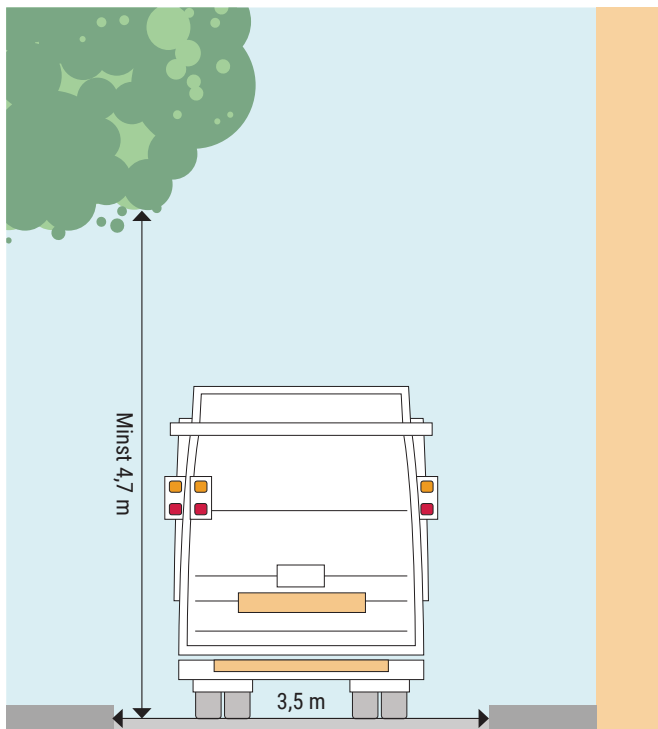
- ha en fri höjd på 4,7 meter. Träd och växtlighet får inte inkräkta på den fria höjden.
- om det är en återvändsgata, ha vändmöjlighet för hämtningsfordon. Vändplan för en normal slambil ska ha en diameter av 18 meter med en hindersfri remsa på ytterligare 1,5 meter runt om. Alternativ till detta kan vara en vändplats eller en trevägskorsning som möjliggör en så kallad T-vändning.
- ha fri sikt och god framkomlighet.
- vara snöröjd och ordentligt halkbekämpad vintertid. Snövallar får inte inkräkta på vägbredden.

Om ett hinder gör att chauffören inte kan tömma brunnen debiteras du en framkörningsavgift. Det gäller även om chauffören inte får tillåtelse att tömma vid det ordinarie tömningstillfället.

Vägar med tillfällig viktbegränsning

Om vägen sätts ned så att slambilen inte får köra på den måste du meddela Vakins kundservice, både när vägen sätts ned och senare när viktbe-gränsningen upphävs. Vägen måste alltid skyltas vid nedsättning och kom också ihåg att ta ned skyltar som markerar den nedsatta vägen när vägens viktbe-gränsning tagits bort. Finns en skylt för viktbe-gränsning men slam- och sobilen undantas är det viktigt att skylten kompletteras

med en undantagsskylt. Om skylt med viktbe-gränsning inte kompletteras med en undantags-skylt eller om vi på annat sätt inte har fått veta att slambilen får köra trots viktbe-gränsningen, kommer inte bilen köra på den nedsatta vägen. Då debiteras du en framkörningsavgift och får beställa tömning när slambilen får köra på den nedsatta vägen.

Förbered besöket

Slangdragning

Slangdragning är ett mycket tungt arbetsmoment, därför är det viktigt att slambilen kan ta sig så nära anläggningen som möjligt för att minimera slangdragningen. Vid slangdragning över 20 meter får du som kund betala en extra avgift. Där chauffören ska dra slangen måste vägen vara fri från hinder i form av staket, murar, stubbar, planteringar, häckar eller annan växtlighet.

När du ska bygga nytt eller byta ut din gamla anläggning är det viktigt att du planerar rätt. Placera anläggningen nära där slambilen ska stå. Avståndet ska vara så kort som möjligt, i många kommuner får avståndet inte överstiga 10 meter.

Anläggningens lock

För att chauffören enkelt ska hitta din anläggning vid tömning är det viktigt att du har märkt upp den ordentligt, exempelvis med en skylt eller pinne. Om din anläggning har flera lock eller om det finns flera brunnar i närheten är det viktigt att du tydligt har märkt upp vilken brunn som tillhör din fastighet samt var den ska tömmas och inte.

Tänk även på att locket:

- Bör vara av ett lätt material, som t.ex. plast, glasfiber eller plåt för att kunna öppnas av en person. Lock av glasfiberarmerad plast kan du köpa hos väl sorterade byggvaruhus.
- Inte ska väga mer än 15 kg. Om locket går att dra åt sidan utan att lyftas kan en vikt på maximalt 25 kg vara acceptabel. Då ska locket ha någon form av handtag.
- Av säkerhetsskäl ska vara utrustat med en lås- eller säkerhetsanordning som förhindrar att olyckor sker. Som fastighetsägare är det ditt ansvar att se till att en sådan finns.
- Inte får vara övertäckt eller försett med prydnader när chauffören ska tömma brunnen. Rör bort eventuell växtlighet runt anläggningen.

TIPS | Vid tömning

Märk gärna upp din anläggning med en pinne eller flagga så chauffören lättare hittar den vid tömning. Ange gärna vilken adress anläggningen tillhör.

Avloppsanläggning och skötsel

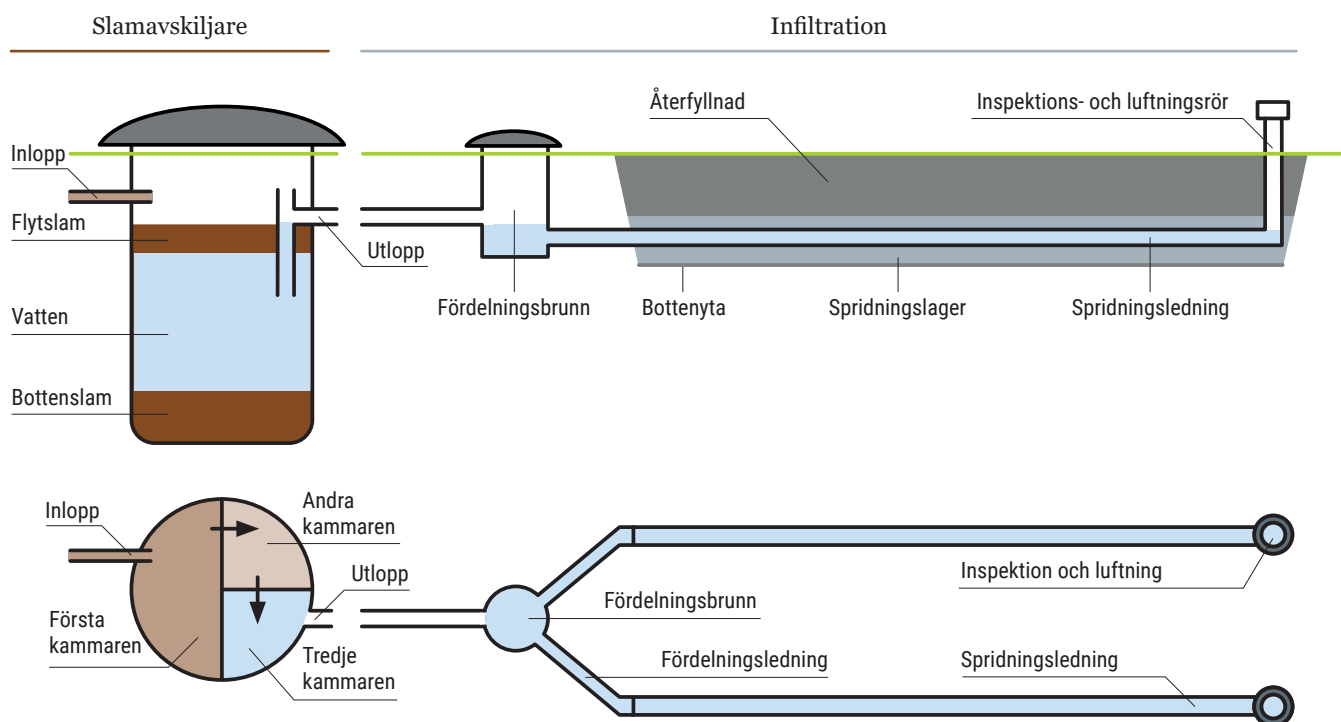
För att din anläggning ska hålla länge är det viktigt att underhåll och skötsel sker på rätt sätt. Dålig skötsel kan leda till att anläggningen slutar att fungera, vilket kan bli mycket kostsamt.

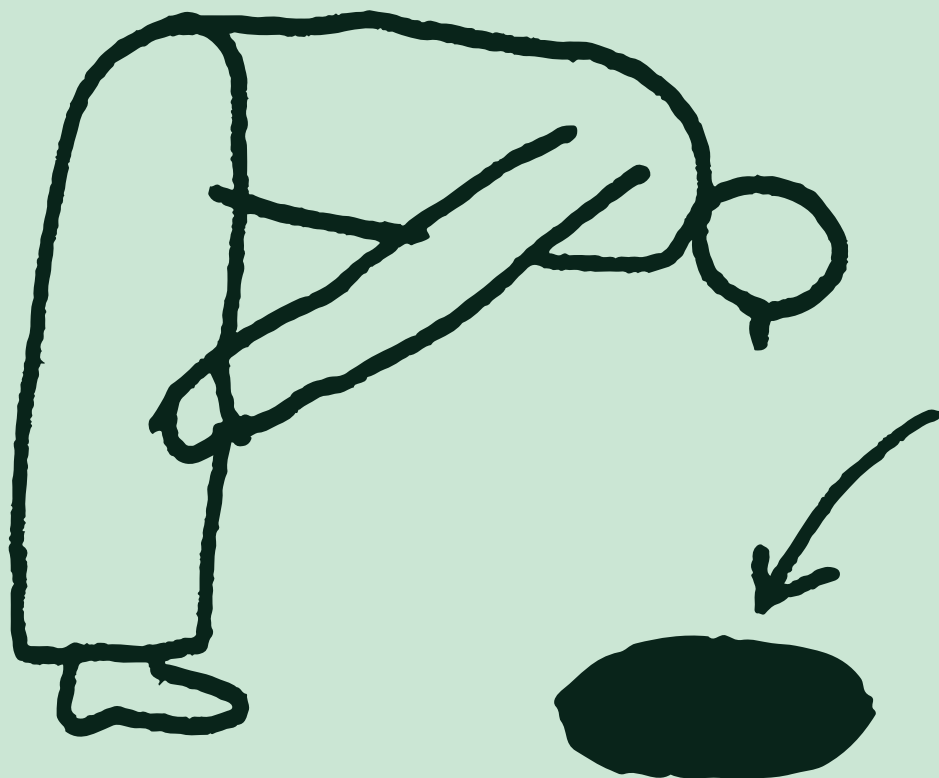
Slamavskiljare

En slamavskiljare som tar emot både vatten från WC och bad-, disk- och tvätt (BDT) har tre kammare och kallas ofta för en trekammarbrunn. En slamavskiljares viktigaste funktion är att urskilja de grövre partiklarna från vattnet så att det efterföljande markbaserade reningssteget inte sätter igen. När du spolar i toaletten kommer vattnet tillsammans med kiss, bajs och toalettpapper in i trekammarbrunnens första kammare. Där separeras de fasta partiklarna från vattnet genom att de tyngre sjunker ner till botten och bildar ett bottenslam och de lättare lägger sig på ytan. Lagret i mitten består av relativt klart vatten och rinner över till brunnens andra kammare där samma procedur upprepas igen. Från sista kammaren rinner vattnet vidare till infiltrations- eller markbädden där vattnet sprids ner i marken. En stenkista är inte en godkänd reningsmetod.

BDT-anläggningar

En BDT-anläggning är endast avsedd för bad-, disk- och tvättvatten, du får inte ansluta en toalett till en BDT-anläggning utan tillstånd. Ett annat ord för BDT-vatten är gråvatten. Den vanligaste anläggningen för rening av bad-, disk- och tvättvatten är en slamavskiljare med två kammare som kompletteras med en infiltrations- eller markbäddsanläggning. Om du har en anläggning som endast är godkänd för bad-, disk och tvättvatten och saknar anläggning för WC-vatten så kan latrinkärl till dass köpas på kommunens återvinningscentraler.

Kontrollera din slamavskiljare

För att upptäcka fel bör du som fastighetsägare med jämna mellanrum inspektera din slamavskiljare. Här är sju saker du kan hålla koll på.

1. Slamnivån får inte överstiga halva våtvolymen. I en traditionell slamavskiljare innebär det att ytslamkakan inte bör överstiga 30 cm, vilket kan mätas med exempelvis en trästav. Om detta sker blir uppehållstiden för kort för att en god slamavskiljning ska uppnås. Tätare tömningsintervall eller en extra tömning av slamavskiljaren kan då behövas.
2. Om slamavskiljaren är hårt belastad bör du då och då kontrollera att avloppsvattnet inte samlas ovanpå ytslamkakan, vilket är ett tecken på överbelastning.
3. T-rör förhindrar att flytslam hamnar i infiltrationen och ska finnas på utgående ledning. Avsaknad av T-rör ökar risken för stopp och översvämningar.
4. I en traditionell trekammarbrunn bör du kontrollera om det finns flytslam i den sista kammaren. Normalt finns det inget eller väldigt lite slam i sista kammaren (vid utloppet). Ibland kan tömning behövas oftare än en gång per år. Normalt är slamavskiljare dimensionerad för 5 personer vid årlig tömning.
5. Om det bildas beläggningar i fördelningsbrunnen ska de tas bort. Spola sedan rent och kontrollera oftare, sjok som lossnar kan annars följa med in i spridningsledningarna och sätta igen infiltrationen eller markbädden.
6. Vattennivån i slamavskiljaren ska ligga i nivå med utloppsröret. Om nivån ligger över utloppsröret och/eller att anläggningen blir full fortare än vanligt tyder det på allvarliga problem med det efterföljande reningssteget och åtgärder krävs.
7. Trasiga skiljeväggar måste repareras eller bytas ut. Ett tecken på trasiga skiljeväggar kan vara att det finns mycket slam i alla kammare.

Om din anläggning är bristfällig är du skyldig att åtgärda felet. Det är alltid bra att kontakta miljökontoret i din kommun för att kontrollera om åtgärden är ansöknings- eller anmälningspliktig.

Slutna tankar

En sluten tank är en lösning för uppsamling av enbart toalettavatten, BDT-vatten får inte ledas till den slutna tanken. BDT-vatten ska ledas till en separat anläggning. Slutna tankar används vanligtvis enbart i områden där det finns risk för påverkan på människors hälsa vid markbaserad rening.

Den slutna tanken ska ha en lucka för att det ska vara enkelt att komma åt ordentligt vid slamsugning. Vi rekommenderar inte tankar med enbart klokoppling då det försvårar skötsel och kontroll av anläggningen. För att undvika att tanken blir överfull bör den ha ett elektriskt nivåarm. Alternativt kan du använda en mätsticka för att kontrollera nivån. Om en tank är placerad under exempelvis en altan, ska det finnas en lucka på altanen som kan öppnas vid tömning.

Minireningsverk (MRV)

I ett minireningsverk sker avloppsreningen till stor del i själva anläggningen. Minireningsverk kan användas för att rena både blandat avloppsvatten (WC och BDT) och enbart BDT-vatten. Tekniken som används för rening är i princip samma som i större kommunala reningsverk. Idag finns det många olika tillverkare med likartade tekniklösningar gemensamt är att de i hög grad är automatiserade.

Det behandlade vattnet leds sedan vidare för infiltration i mark, ofta till en dräneringsbädd. Det finns dock minireningsverk som kräver efterföljande reningssteg och som då behöver kompletteras med en infiltrations- eller markbäddsanläggning.

Följande råd gäller för alla modeller:

- Se till att service genomförs av sakkunnig person och med rätt intervall. Ett bra sätt att försäkra sig om detta är att teckna ett serviceavtal.
- Tydliga slamtömningsinstruktioner ska finnas tillgängliga i direkt anslutning till anläggningen.
- Märk tydligt upp var i MRV tömning ska ske.
- Om tömning ska ske till en viss nivå ska nivån som gäller vara tydligt markerad.
- Skydda känsliga delar i MRV så de inte skadas vid tömning då tömningsslangen kan ge oförutsägbara rörelser.
- Byta eventuellt fosforfilter vid behov.

Markbaserad rening – Infiltration och markbädd

När de större partiklarna har separerats från avloppsvattnet i en slamavskiljare eller ett minireningsverk transporteras vattnet till en infiltrationsbädd eller markbädd för rening i marken.

Det är framför allt fyra saker som renas i en infiltration eller markbädd.

1. Mindre partiklar.
2. Sjukdomsframkallande mikroorganismer som virus, bakterier och parasiter.
3. Organiskt biologiskt nedbrytbart material.
4. Växtnäringsämnen som fosfor och kväve.

Största skillnaderna mellan en markbädd och infiltrationsbädd är att vid anläggande av en markbädd grävs hela bädden ut, marken ersätts med markbäddssand och det installeras ett utlopp som leder det renade avloppsvattnet vidare.

En infiltration passar inte alla tomter eftersom den kräver rätt sorts markförhållanden.

FULSPOLA INTE

Spola endast ner kiss, bajs, toapapper, vatten, kräk samt miljömärkta och fosfatfria tvätt- och rengöringsprodukter.

Fosforfilter

Det är viktigt att säcken i fosforfiltret byts ut i tid för att reningen ska kunna fungera som avsett. Vanligtvis behöver säcken bytas ut inom 1–5 år, kontrollera detta med leverantören.

Fosformaterialet i fosforfiltret räknas som kommunalt avfall och precis som vid slamtömning är det Vakins ansvar för hämtningen. Du som fastighetsägare beställer hämtning av fosforfiltret hos Vakins kundservice. Vakins entreprenör hämtar sedan fosforfiltret. Fosforfiltret ska placeras vid fastighetsgränsen inför hämtning. Inköp och installation av nytt fosforfilter ansvarar fastighetsägaren för.

Minska din anläggnings miljöpåverkan

Det är viktigt att det inte tillförs ämnen som skadar de nedbrytande organismerna i din anläggning, t ex starka syror eller baser, läkemedel och lösningsmedel. Kemikalier lämnas till en återvinningscentral och läkemedel lämnas till apoteket.

Här är några tips:

- Använd tvätt- och rengöringsmedel som är miljömärkta och utan fosfat.
- Överdosera inte tvätt- och rengöringsmedel.
- Håll inte miljöfarliga ämnen som lösningsmedel och färgrester i avloppet.
- Spola inte ner tops, bindor, kondomer, tvättlappar och hushållspapper i toaletten.
- Spola inte ner läkemedelsrester. Lämna dem till apoteket.
- Cigarettfimpar och snus innehåller mycket av tung metallen kadmium, vilket kan vara mycket skadligt och ska inte slängas i toaletten.
- Fett stelnar i ledningen när det kyls ned och kan leda till stopp i avloppet. Fett kan även störa slamavskiljningen i anläggningen. Stekpannan torkas ur med hushållspapper innan den diskas.
- Använd i första hand såpa och diskmedel vid städning. De klarar den mesta rengöringen i hemmet.

Sälja fastigheten?

När köpet är klart ska du göra anmälan om ägarbyte, som ifylld av både säljare och köpare, skickas in till Vakin. När vi får in en korrekt anmälan lägger vi upp den nya ägaren som abonnent, gör en slutfaktura till säljaren och skiftar ägarförhållandet. Köparen övertar abonnemanget för avloppsanläggningen med säljarens gällande tömningsmetod och intervall.

Genom att besöka vakin.se kan du göra din anmälan direkt i vår e-tjänst "Anmäl flytt och ägarbyte". På vår webb kan du också välja att skriva ut och fylla i en pappersblankett.

Kolla

Mina sidor
vakin.se

Här ser du din
tömningsintervall
och tömnings-
månad.

Byta

Vakins kundservice
kundservice@vakin.se
090-16 19 00

Kontakta
oss om du vill byta
tömnings teknik eller
tömningsintervall.

Läsa

Umeå kommun
umea.se

Här kan du läsa
mer om tömning av
enskilda avlopp.

Vindelns kommun
vindeln.se

Nordmalings kommun
nordmaling.se

Avloppsguiden
avloppsguiden.se

Här kan du läsa
mer om tekniker,
tips och goda råd för
enskilda avlopp.

